

«SLOVENEČ» velja
 po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:
 za celo leto naprej . . . K 100.—
 za pol leta 50.—
 za štiri leta 45.—
 za en mesec 15.—
 Katalozništvo celoletno K 240.—
Sobotna izdaja:
 za celo leto K 30.—
 za inozemstvo 35.—

SLOVENEČ

Inserati:
 Enostolpna poltintna (58 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat po K 450
 uradni razgledi, poslana itd. po K 600.—
 Pri večjem naročilu popusti
 Najmanjši oglas 59/9 mm K 10,
 lahaja vsak dan izvenemilj ponedeljek in dan po prazniku, ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III, Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne kran. Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7563.

Dr. J. P.

Londonski pakt — vojna nevarnost.

Denimo, da Italija vključ v Giolittijevi najnovejši izjavi, češ, da on ne more razumeti, zakaj ne bi dva civilizirana naroda uredila svojih zadev v mesebojnem sporazumu, vendarle izvede aneksijona spoznanje, ki jih je zasedla temeljem londonskega pakta in premirnega določila, kakor so zopet poročali te dni časopisi.

Za ta skrajno neprijetni slučaj treba hladno računati posledice za obe državi. Iz umljivih razlogov bi bile v danem slučaju gospodarske posledice za obe mejni državi silnega pomena: ustvaril bi se za dolgo časa nevzdržljiv položaj. Zakaj Jadransko morje bi postalo izključno italijansko morje, nekako italijansko jezero, ki bi služilo v prvi vrsti italijanskim trgovskim ladjam, kar v bistvu ravno hoče doseči londonski pakt. V Trstu in Reki bi imela Italija glavno kontrolo nad blagom, ki bi odhajalo iz zaledja in dohajalo v zaledje. Italija kot glavna prevažateljica bi zaprečila vsako tujo konkurenco, Jugoslaviji pa kar diktirala pogoje za — plovitev. Jugoslavija bi prišla v zelo mučen položaj, da bi bila prisiljena postati zaledna kontinentalna država, kakor so vse druge iz Avstroogrške monarhije nastale države (razven Rumunije). Zgodilo bi se, da bi ji zastavil nekdo, ki ima dovolj morja krog in krog naravni dostop na tisto morje, ob katerem ravno leži več kot dve tretjini njene vzdolžne morske meje. Zabranil bi ji prosti trgovski razvoj nekdo, ki si po krivici lasti predprave v morski poti, ki pa bi tudi ne imel za to najnujnih takih samolastnih predpogojev, ki bi mu dovoljevali policijsko službo v Adriji.

Italiji se morda kako posreči, da za nekaj let doseže namen, ki ga očituje v londonskem paktu, da bi namreč preprečila za gotovo dobo prosti razmah jugoslovanske trgovske in vojne mornarice. Toda tudi to je zelo kočljivo vprašanje, če pomislimo, da je Italija po številu prebivalstva v resnici v primeri z Jugoslavijo pravca hrust, da pa je njeno trikratno število v primeri z jugoslovanskim vendarle v živostni in naravni sili dokaj šibko. Zakaj naravno bogasto in razvoj industrije bosta gotovo pomnožila število prebivalstva v Jugoslaviji. Na tej strani je Jugoslavija na boljšem, dočim preobljudena Italija na slabšem.

Saj more Jugoslavija z naravno svojo močjo vedno preživljati istotoliko število prebivalstva, kakor ga ima Italija danes, dočim ga Italija danes ne more in ga nikoli ni mogla brez tuje pomoči.

Italija je torej glede gole številčne moči za gotovo daljšo dobo res da absolutno močnejša, toda hkratu tudi uprav radi te moči — slabejša, ker svojega ljudstva sama iz sebe ne more prehranjevati, kar pa je za vsako gospodarstvo predpogoj trdnosti. Zakaj nujna posledica preobljudenosti in pomanjkanja in bede je odtok delavnih produktivnih sil v tujino. Pred vojno je bil ta odtok velik, po vojni bo še silnejši! Dejstvo je, da je morala italijanska vlada letos marca meseca ukiniti svojo prepoved izseljevanja, ker ni mogla več delavskih mas nasičevati, in ker italijanska industrija ne more radi krize v dobavi premoga, nuditi stotisočim delavcem, vrnivšim se iz vojne službe, prepotrebne zasluzke in s tem stalnega bivanja v domovini. Dovolitev izselitve pa je došla vključ trajajočemu — vojnemu stanju. In to je za Italijo, ki še do danes ni demobilizirala, preznačilen pojav. Priča, da mora Italija puščati sama sebi kri, ko jo nujno potrebuje na — mejah in se še ne ve, kako bo z bodočnostjo. Odtok iz Italije je bil in ostane stalna prikazen, odtok v Jugoslaviji bo vedno manjši; čim urejenejša bodo razmere in čim več prilike za delo bo nudila njena razvijajoča se industrija.

Jasno pa je, da bo čez čas dotok produktivnih sil v Jugoslaviji večji kot pa odtok, nasprotno pa vse kaže, da bo v Italiji vedno večji odtok produktivnih sil v tujino. V slučaju prijateljske politične zveze bi velik, ako ne glavni del odvišnega delavstva Italije dobil delo in zaslužek ravno v razvijajoči se Jugoslaviji, ki bi lahko postala za italijanske delavske mase kaj vabljiva dežela, ker bi mu nudila dobre življenjske predpogoje. Italija bi v tem, a le v tem slučaju pravzaprav dajala svoje ljudi Jugoslaviji na začasno rejo. Prihranki delavčev bi hodili v vedno večji meri v domovino, čim razvitejša bi bila naša industrija.

Skratka: delavsko vprašanje je za Italijo kritično vprašanje, za Jugoslavijo ni in še dolgo ne bo ker lahko prehranjuje sama iz sebe kot trdi general Sarkotič v reviji »Das neue Reich« tri do štirikratno število prebivalstva. To pa je še daleč . . . !

Ravno število prebivalstva je v obeh državah v obratnem razmerju do produktivnosti njune zemlje. To pa znači za Jugoslavijo velik plus za bodočnost, kar mora gotovo tudi silno vplivati na ekspanzivno silo mlade razvijajoče se države, ki bo zato gotovo prej ali slej že iz notranjih gospodarskih razlogov prisiljena, da prične misliti na prosto kretanje v Jadranskem in Sredozemskem morju! Možno, da je danes Velikosrbom in Samosrbom drago in kaj ljubo, če se trgovski promet z Ju-

goslavijo vrši pred vsem preko Soljuna, ker bi ta pot gotovo največ koristila srbskemu delu države, morda je ta pot tudi Italiji najljubša, ker hoče Jugoslavijo potisniti od najbližje in najnaravnije poti do morja in jo ravnj s tem v gospodarskem razvoju zadrževati, dokler le možno: eno je gotovo, da pride čas, ko bo slehernemu prebivalcu Jugoslavije jasno, da je najcenejša prometna pot za veliko večino prebivalstva v vzdolžni smeri med Trstom in Skadrom. In ta čas ni tako daleč, ko bo tudi Velesrb prekalkuliral, da ni tako brez pomena tudi zanj, če je n. pr. Slovenija gospodarsko najbolj prizadeta, ako ji ostane za vedno zaprta prosta pot na morje preko Trsta in Reke. Danes se ni pogleda v koristi in izgube celote; danes se vsi preveč gledamo samosrbske, samo hrvatske in samoslovenske koristi; pride pa gotovo čas in sicer kmalu, ko bomo začutili vsi brez izjeme kako silno so se zvezali naši skupni interesi glede na jadransko vprašanje. Ako je kdaj kateri srbski ali hrvatski politik pozabil misliti na koristi celote pa gotovo čez kratak čas ne bo več! Zakaj izguba in pasivnost enega bo oškodila tudi drugega. In tako pride gotovo spoznanje, ko bo šel vsepovsod širom Jugoslavije en glas: »Tako ne sme in ne more iti dalje!« Zaprto morje ali italijansko jezero z Valono in Ankono kot izhodni in zapiralni trdnjavi pomeni za Jugoslavijo nevarnost vojne za življenje in smrt za za slučaj, da obvelja londonski pakt v večji ali manjši izdaji.

Kadarkoli pride do tega, če sploh pride, se bo izkazalo, kaj pomenijo »strateške meje« za narod, ki mu je hujšobni sosed pred vrata nanosil barikado in naperil kanone na izhod. Izkazalo se bo tedaj, kaj pomeni dvakratno ali trikratno število prebivalstva, ki ga gloje moralna zavest krivde, in kaj pomeni naravnja in moralna sila naroda, ki ga žene sveta misel, da mora imeti prosto pot v božji svet — za vsako ceno.

Izvršitev londonskega pakta pomeni za Jugoslavijo vojno napoved na življenje in smrt.

Ali se čuti danes Italija še tako silno bojevito kot takrat tik po tisti »historični velemagii«, ki so jo doživeli samo italijanski žurnalisti in diplomati, vojaki pa ne? Ali se bo morda čez deset let? Gotovo neprimerno manj kakor danes. O tem ni nikakega dvoma. Zato ni za Italijo drugega izhoda kakor ta, da voli med prostovoljnimi uničenjem ali pa priseljenim uničenjem zastarele listino iz leta 1915. V novih razmerah dela razborit in dalekoviden politik dogovore, ki prinašajo takoj in še dolgo po sklepu potrebne koristi. Italija naj ne zamudi ugodne prilike, postati

iskren posredovatelj med balkanskimi državami. Zakaj nove vesile so na vidiku, ki jim Italija ni in ne bo nikoli več kos. Svet se ureja sam v protislovju s smernicami zastarelih pilotov, ki niso v skladju z odresilnimi Wilsonovimi točkami.

Duignite, Orli . . . !

Svoboda je kakor zdravje: Ko narod nima svobode, ko osramočen poveša glavo pod tujevo pestjo, tedaj kopni po njej iz vsega srca in z vso svojo močjo. Potem se je pa polagoma navadi, ne ceni je več, najsi je pridobljena še s tako težkimi žrtvami. Tudi pri nas se zgodi, da ta in oni pozabi na strahotne dni svetovne vojne in da ne more doumeti velikega pomena politične svobode, ki jo je prinesla našemu narodu jugoslovanska država.

Bolj bi se pa zavedali, kake odločilne važnosti je, da je naš rod podrl vse mostove, ki so vodili v Avstrijo, če bi se spomnili, da jugoslovanska država ni plod slučajja, ni samo sad svetovne vojne. Naše narodne samostojnosti bi ne bilo, ko bi se bil narod izneveril idealom svojih dedov. Tako pa je bilo ljudstvo, predvsem naš mali človek, čuvar krščanstva in slovenstva v naših zemljah, in to v vseh stoletjih, tudi takrat, ko ni bilo slovenske inteligence. V bojih za svojo staro pravdo in svojo zemljo težko preizkušeni kmečki narod ni izgubil nikdar izpred oči treh idej: Ljubezni do svoje rodne grude, vere v zmago vsega dobrega in zavesti socialne vzajemnosti. Jugoslovanska država je zgrajena na silnem temelju: Trupla tisočerihi tih junakov so se pogreznila v močvirje, kot žrtev bodoči državi in na njih je zgrajena naša svoboda. Kmetijski uporniki, vsak mož značen in trd kot krémen, so legli v grobove; in za njimi so šli tihi, skoro nevidni kulturni delavci po naših vaseh, gladni idealisti, ki jim nikdo ne ve imena. Oni so učili ljudstvo gospodarstva, dali so mu tudi kruha resnice, in niso vprašali po plačilu. In tako je polagoma rastla notranja moč slovenskega plemena, kulturno izobličeno in pripravljeno, da se samo vlada, je doživelo svetovno vojno. V prepadu bede in nesreče je s silnim in krepkim zamahom slovenski duh dopolnil, kar so zidali očetje: Svoj dom, v katerem naj je mnogo, mnogo svobode!

Zadji se pa včasih, da je silni napor zadnjih let izčrpal najgloblje sile našega rodu. Zdi se, da mnogi ne vedo, kaj naj počnemo s svojo svobodo. Rane, ki jih je zadala vojna, so se, komaj zaceljene, zopet odprle. Doba težkega, nevaležnega dela je pred nami in to delo bo mogel dovršiti samo rod, silen po svoji naravni moči, po svoji požrtvovalnosti in zdrav do korenin.

LISTEK.

Jezersko.

Piše dr. Rudolf pl. Andrejka.

(Dalje.)

Kočna ni gladka stena, ampak je vsa razjedena in razorana, premežena s tremi podolžnimi s snegom in z melino zasutimi žlebovi ali dolinicami. Srednji žleb, najvišji, ves napolnjen z razdrobljenim kamenjem in ob robih ter proti vrhu s snegom, ima podobno velikanskega navzdol obrnjenege stopala, se proti vrhu vedno bolj zožuje, prehaja v ozko ostrogo, ki sega do vrha. Ta žleb, ki se spodaj razširi v velikansko korito, domačini nazivljejo P o v n a ali P o v n o v a d o l i n a (v specialni karti: Rovna dolina). Ta dolinica deli Kočno v dva dela. Na vrhu tvori ostro škrbino, ki loči zaokroženi desni vrh (2484) od špičastih levih dveh (2442 in 2541). Vrh 2484 imenuje spec. karta K o k r s k o K o č n o, ker se dviga ravno nad Kokrško dolino in jo v Kokri imenujejo Kokrško Kočno. Ta del Kočne, desno od Povnovne doline, je lažje pristopen kot levi, ki je, izvzemši žleb nad slapom, sploh nepristopen.

Kadar lovci napravijo lov na gamse, gre prejšnji dan eden v Kokro, prenoči pri Suhadolniku in drugo jutro napodi divje

koze v Povnovo dolino. Na desno od te doline je široka dolina, ki ima obliko velikanskega na glavo postavljenega trikotnika. Tudi ta žleb je ves napolnjen z gručem in ni težko pristopen, ker je skalovje že deloma obraščeno; tukaj prehaja Kočna v Veliki Vrh. Lovci hodijo s široke v Povnovo dolino; pa tudi naravnost po steni gori ali pa z z mecesni poraščenege, strmega Mecenovca je dohod v Povnovo dolino. Toda prehod z Mecenovca, poraščenege prednjega obronka Kočne, v Povnovo dolino je precej nevaren. Je sicer kratka, samo kake 4 m dolga, a silno ozka polica, široka komaj za stopalo čevlja. Pod polico pa je temen prepad in tudi prijeti se nimaš nikamor. Noge ne moreš postavljati eno pred drugo, ampak le eno za drugo; a če napraviš le en ponesrečen korak, boš čez nekaj sekund sigurno ležal z razbito glavo v temnem, skriem prepadu med navpičnimi stenami Kočne. Zato ta prehod porabljuje le najbolj drzni lovci in celo tako pogumen in spreten lovec, kot je Joža Sajc, ki je v vojski izgubil levo roko, pa je je vendar še zdaj strah divjačine, je rekel, da ga je treba en požirek pogoltniti, predno gre človek čez to ozko lašto.

Če gledamo z jezerske doline proti Kočni, vidimo na levi strani slap, ki pada čez široko, navpično odrezano steno. V toplih pomladanskih in poletnih mesecih, ko se topi sneg, in ob času deževja, je slap iako močan. Voda prihaja od topečega se

snega, ki leži v mogočnem vijugastem, zakrivljenem žlebu nad slapom. Domačini imenujejo dolinski žleb nad slapom: Nad Čečico.

Na desni strani slapa vodi lovska steza na Čečico; od tu pa se lahko gre na greben na škrbino »Vratca«, od koder vodi lepa steza k Češki koči. Lovci pa gredo tudi dalje po jarku ali žlebu nad Čečico in pridejo za Kup. Kup, to je mogočna, navpična, naprej pomaknjena stena Kočne med žlebom nad slapom in med Povnovo dolino. Za Kupom je nekako sedlo in lovci trdijo, da je to jako prijeten prostor. Tukaj povzivajo svojo mavžno ali malico in se pogovarjajo o svoji lovski sreči.

Kaj pa, ali je mogoče priti na vrh Kočne s te, severne strani. Na ostre vrhove na levi strani Povnovne doline (2442 in 2541) je popolnoma nemogoče priti, ker je tukaj stena gladka in navpična. Redkim veleturistom se je posrečilo, da so prišli iz zgornjega dela Povnovne doline sprekoma po steni, ne po grebenu, na zaokroženi desni vrh (2484 Kokrška Kočna). Nekateri lovci so tudi že prekoračili škrbino nad Povnovo dolino. Toda to je sila nevarno, ker je proti vrhu sneg zelo strm in so med snegom in steno globoki prepadi. Lovec Joža Sajc je pripovedoval, da je prišel nekoč v jesenskem času s kokrške strani tu črez, toda bilo je zelo nevarno, strm sneg je bil zmrzel in zledenel.

Bivši Makekov pastir Francè Pre-

le s nik je pravil, da je skušal priti po grebenu, po rezu na vrh Kočne. Kdor Prelesnika pozna, ve, da ni malo spreten v plezanju po čerch. Pa je zašel na mesto, kjer ni mogel ne naprej ne nazaj, in dasi bos, se noga ni več prijemala skale in se je moral z nožem vrezati v palce na nogah, da se je kri prijemala gladke skale.

Veličastna je Kočna vsled svoje divjosti. Njeni vrhovi so vsi razjedeni in razpokani, in če stojiš na vrhu Kočne, se skoro bojiš, da se zdaj pa zdaj razruši pod teboj prepokano skalovje, da se ti sesuje vrh pod nogami in da s pečevjem vred tebebiš več sto metrov globoko v prepad.

Geologi pravijo, da je pred 10—20.000 leti vladala na zemlji ledena doba. Celoletno je bila zima, velik del Evrope, med tem tudi naše kraje, je pokrival trajen sneženi prt, kakršne leži n. pr. še danes nad Grenlandijo. V gorah se je sneg polagoma spreminjal v led in z gora so se valili v nižave kakor ogromne zmrzle reke ledeniki. Na Koroskem je pokrival dravski ledenik celo Rožno dolino, na Kranjskem je segal savski ledenik do Radoljice, na Gorislem je segal soški ledenik še daleč pod Tolmin. Ledenik se je počasi pomikal naprej, povprečno 100 m na leto, od obeh strani pobočij, mimo katerih je ledenik držal, je padalo nanj kamenje in skalovje, nastale so na obeh straneh ledenika skalnate meline ali moréne, in če sta se dva ledenika združila, je nastala poleg stran-

In ta novi rod, to mlado armado bojevnikov za krščansko Jugoslavijo bodočnosti, naj nam ustvari orlovstvo. Nikdar nismo videli v njem samo telovadnih zborov. Ne samo zdravo, v naporu izklesano, utrjeno telo, ampak tudi zdrav, silen, globokoveren in jugoslovanski duh mora biti bistven znak Orla. Stotine, ki stoje pod belim praporom orlovstva, so izšle iz ljudstva in vanj naj zanesejo poživljeno misel krščanskega kulturnega gibanja, tisto misel, ki jo je skozi stoletja nosilo naše ljudstvo v svojih prsih in ki ga je obvarovala propasti.

Ta mladi rod bo stopil v Mariboru pred široki svet. Na častnih tribunah bodo stali zastopniki Slovkov, naroda revnih kmetičev pod Tatrami, naroda, ki je, kot mi, obstal v borbi za svojo zemljo, ker je bil veren. Na naše Orle bodo zrlí češki bratje in štridesetisoč mladih src ob Vitavi in Moravi bo bilo zanje. Od zapeda pridejo iz Francije, Anglije in Belgije najboljše moške, da vidijo borbo in zmago mladega rodu, ki je odločen, da s krepko roko pokaže smer v bodočnost.

Prvi veliki nastop krščanske jugoslovanske mladine bo prva preizkušnja notranje sile, ki jo ima orlovstvo. Ta tabor pa mora postati tudi kašipot na cesti v prihodnost: Cilj orlovske ideje mora biti, da si osvoji še one tisoče, ki stoje danes ob strani; tako da bo orlovstvo pomenilo slovenski narod, silen v zdravju mladih teles, nepremagljiv po močnejših pravnih silah mladih duš.

Dvignite Orli, prapor krščanstva v Jugoslaviji! Ko vas bo videl narod, bo v njem oživila krepka in delavna vera vase. Tako stojte v teški borbi, kot so stali vaši dedje na obrzidju taborov. Krog vas je svet, deroč za bleskom, užitkom, vabo treutka. V to temo in nemir naj zagruzi z glasom mogočne volje: Maribor! Plamea, ki je gorel v prsih bojevnikov za staro pravdo, plamen, ki je svetil trpečim slovenskim rodovom, se je užgal zopet v orlovstvu in razjarja notranjost tisočerih slovenskih src.

Vsa ta prava srca, vsa zvesta orlovska srca zdaj, — v Maribor, solncu nasproti!

Narodno predstavništvo.

LDU Belgrad, 15. julija. 111. redna seja časnega narodnega predstavništva se odprla ob sedemnajstih. Tajnik Manojlovič prečita zapisnik prejšnje seje, ki se sprejme brez pripombe. Potem se prečita tja prošnje in pritožbe, ki se izročijo odborom. Prečita se poročilo verifikacijskega odseka, s katerim se odobrava mandat dr. Koruna namesto Petejana, ki je svoj mandat odložil. Prečita se poročilo o mirovni pogodbi z Bolgarsko, potem pa zahvala mesta Šabca za republikovanje, ki ga je prejelo od francoske republike.

Zbornica preide nato na ustna vprašanja. Kot prvo pride na vrsto vprašanje poslanca Baniča na ministra za pravosodje glede delovanja sodišč v Dalmaciji, poslanec Banič pa izjavi, da odstopa od interpelacije z ozirom na najnovejšo dogodke v Trstu, Splitu, Gorici itd. Za njim vstane posl. Biankini in vpraša ministrskega predsednika o najnovejših provokacijah Italijanov v Splitu, ali je kraljeva vlada točno obveščena o teh dogodkih, koliko naših

državljanov je padlo in koliko je hudo ranjenih, koliko časa misli trpeti zločine italijanskih častnikov v Dalmaciji, kakšno zadostno je namerava zahtevati od italijanske vlade, kaj je storila, da onemogoči nadaljnje take dogodke. Kot drugi interpelant vstane posl. dr. Angeličević, ki vpraša ministrskega predsednika in zastopnika ministrstva za zunanje stvari, kaj misli storiti vlada, da se umaknejo italijanske čete iz Splita. Potem vpraša posl. dr. Grisogono, ali so vladi znani dogodki v Splitu, koliko je mrtvih in ranjenih, ali bo vlada zahtevala odškodnino in ali bo delala na to, da se odstranijo iz Splita italijanski mornarji. Na ta vprašanja je odgovoril ministrski predsednik dr. Vesnić.

»Gospod! Na stavljeno vprašanje mi je čast odgovoriti nastopno: V nedeljo dne 11. t. m. ob 22. se je pojavil v mestu Splitu velik nered, ker so italijanski podčastniki z neke hiše sneli našo državno zastavo, razobešeno zaradi našega narodnega praznika, kar je naravno izzvalo vznemirjenost naroda. Za italijanske častnike, ki so se ta večer nahajali na kopnem na splitskih ulicah in o katerih so najbrže mislili, da so v nevarnosti, je priplul motorni čoln, na katerem se je nahajal tudi poveljnik italijanske vojne ladje »Puglia«. Italijani so iz motornega čolna začeli streljati, na kar so naši odgovorili. (Bravol! Ogromno odobravanje.) Pri tem spopadu je padel en naš državljan, dočim so na italijanski strani bili ubiti oziroma hudo ranjeni kapetan Gulli in dva mornarja. Ob 23. se je že povrnil mir, četudi je vznemirjenost trajala dalje. Kratko nato je kapetan Gulli podlegel svojim ranam. Pogreb umrlega kapetana se ni mogel vršiti v Splitu, ker je deželna vlada v Dalmaciji odklonila to iz bojazni, da bi ne došlo še do večjih nemirov. Gospod! To je istina iz dosedanjih uradnih obvestil, ki jih je dobila vlada o tem obžalovanju vrednem dogodku. Kr. vlada obžaluje vse žrtve, ki so padle pri tem spopadu in razume se, v prvi vrsti one, ki so padli kot nedolžne žrtve. Ker je ves dogodek zelo delikatne narave in zelo vpliva na odnose med Italijo in našo državo, je kr. vlada smatrala, da naj se dosedanja poročila najizčrpnije popolnijo in ko bo vlada dobila tako popolnjene podatke, bo kr. vlada storila ono, kar ji nalaga dolžnost kot čuvarici interesov naših državljanov. Na srečo se nahaja v Splitu še eden jako kvalificiran zastopnik zaveznikov, t. j. ameriški admiral, ki si je tudi nadel nalogo, da stvar preišče z objektivnostjo, ki je lastna državi, katero zastopa. Trdno smo uverjeni, da bodo poročila, ki jih pričakujemo od pokrajinske vlade, identična s poročili, ki jih bo predložil zaveznikom admiral Andrews. Ko bomo imeli vsa ta poročila v rokah, bomo storili vse korake, ki nam jih nalaga dolžnost in to bo še en povod več za zaveznike, da bodo razmotrivali vprašanje o nujnosti, da se odstrani vzrok tako težkih in tako žalostnih dogodkov. Prosim gospode, ki so stavili vprašanje, da se v fem trenutku zadovoljijo s tem odgovorom, ker vlada, dokler nima najtočnejših podatkov, ničesar ne more izjaviti niti storiti.«

Posl. Sušnik vpraša potem ministra za trgovino in industrijo o gospodarskem svetu, o katerem pravi, da je popolnoma birokratska ustanova. Minister dr. Ninčič ne more dati na to odgovora, ker se ne strinja s tem, da bi postal gospodarski svet to, kar želi interpelant, da bi bil gospodarski svet. Posl. Sušnik pravi, da zadrugištvu

ne pripada niti en mandat ter obžaluje, da se vodijo računi o trgovini in industriji, ne pa o poljedelstvu. Z ministrovim odgovorom se zadovoljava toliko, da smatra sedanjí gospodarski svet samo za etapo v nadaljnjem razvoju.

Potem vpraša posl. Smodej ministra za socialno politiko glede stanovanjskega vprašanja v Ljubljani. Centralna vlada se ni brigala, da bi ublažila slabe stanovanjske razmere v Ljubljani. Powerjenik v Ljubljani je izdal v tem pogledu naredbo, hvalil ministra za socialno skrbstvo, da je sklical enketo, ki se bo meseca avgusta sestala v Belgradu. Ker gotovi kapitalisti vplivajo na ministra za socialno politiko, da bi se ukinila naredba ljubljanske vlade, naglašá poslanec, da ima ta naredba podlago v zakonih bivše Avstrije, ki še niso ukinjeni. Vpraša, ali bo gospod minister pospeševal izvršitev te naredbe. Minister za socialno skrbstvo dr. Kukovec pravi, da o navedeni naredbi ne more sklepati sam, marveč da mora tu sklepati ministrski svet, ki mora odločiti, ali ima naredba zakonito veljavo ali ne. Njeda samega se naredba niti ne tiče. Kar se tiče politične strani te naredbe, naglašá minister, da je šel poverjeniku na roko, da stori kar se more, dasiravno se od te naredbe ne more pričakovati mnogo uspeha. Posl. Smodej pravi, da dosedaj ni obstajala nikakva naredba, ki bi zahtevala, da se morajo naredbe pokrajinskih vlad slagati z naredbami centralne vlade. Vseled tega smatra, da je ta naredba zakonita. V ostalem se posl. Smodej zadovoljuje z odgovorom.

Nato preide zbornica na glasovanje o versailleski mirovni pogodbi. Glasovalo je 160 posancev, in sicer 155 za, 5 proti. — Na vrsto pride druga točka dnevnega reda: Drugo čitanje volilnega zakona.

Scialoja o jadranskem vprašanju.

LDU Trst, 15. julija. Po tržaških listih je imel v rimskem senatu bivši minister za zunanje stvari Scialoja govor o jadranskem vprašanju, v katerem je izjavil:

Z mnogih strani se je vladi očitalo, da italijanska mirovna delegacija ni dovolj energično postopala na mirovni konferenci in da zaradi tega ni imela uspehov. Zaradi tega sem primoran, da branim delovanje in trud naše mirovne delegacije. Dasi sta Anglija in Francija priznali londonski pakt, ga drugi zavezniki niso hoteli priznati. V prvi vrsti moram omenjati odklanjajoče stališče predsednika Wilsona, ki je bil od vsega početka proti izvedbi londonskega pakta. Iz angleške bele knjige in iz izjave novega poslanika Zedinjenih držav v Italiji jasno izhaja, da se predsednik Wilson trdno drži svojih idej. Ako bi se tej njegovi trdni volji upirali, bi to utegnilo imeti za nas zle posledice. Italija nima sredstev, da bi mogla sama izhajati in Zedinjene države ne pomagajo samo Italiji, temveč tudi drugim državam v Evropi.

Londonski pakt prisoja Hrvatski vso severo-vzhodno obalo Jadrana. Jaz sem bil prvi, ki sem povdarjal pravno stališče, da izvedba londonskega pakta ne ovira, da reški Italijani uveljavljajo samoodločbo narodov. Toda nobena druga država doslej ni hotela priznati tega argumenta. Ko pa Francija in Anglija izjavljata, da soglašata z izvedbo londonskega pakta, mislita pri tem, da se hrvaška obala mora priz-

nati Hrvatski. Torej bi uveljavljenje tega pakta naletelo na težave in spore.

Očitano se nam je, da nismo dovolj energično zastopali interesov Italije na mirovni konferenci in da smo se odrekli londonskemu paktu. V prvi delegaciji je bil poleg načelnika, ministrskega predsednika, tudi Sonnino, avtor londonskega pakta. Ali ga je mogel on uveljaviti? V delegaciji je bil tudi Salandra. Ali se mu je posrečila namera? Bil je tudi poslanik Salvago Raggi, ki je vedno vztrajal na paktu. Kdo ga more obdolžiti, da se je odrekal našim pravicam? Ali morete s tega vidika obsojati tudi Barzillaja?

Ko smo z drugo delegacijo, čije član sem bil tudi jaz, dospeli v Pariz, nas je pozdravila nota, podpisana po Clemenceauju in Lloyd Georju in v kateri se nam naznanja, da se londonski pakt in kasnejše konvencije ne smejo smatrati kot veljavno pravne pogodbe, marveč kot bivši pravni akti, na čijih podlagi bi se dalo govoriti. To je takratni načelnik delegacije Tittoni sporočil zbornici dne 7. septembra l. l. Na to noto, ki nam jemlje orožje, katero imamo tako trdno v svojih rokah, smo odgovorili z vso odločnostjo. V zvezi s tem so zavezniki takrat od nas zahtevali, naj umaknemo svoje čete iz Male Azije. Odgovorili pa smo, da tega ne moremo storiti, ker smo jih tjakaj poslali v sporazumu z mirovno konferenco.

Kar se tiče teritorialne strani londonskega pakta, povdarjamo, da ta pogodba pravno še vedno obstaja in tvori zaključek pogajanj, toda obstaja še druga rešitev jadranskega vprašanja, to je Wilsonov načrt, ki ga je predsednik Zedinjenih držav predložil v svoji spomenici dne 9. decembra l. l. Ta načrt predvideva vmesno državo z Reko kot glavnim mestom. Meja z Italijo bi šla od rtiča pri Plominu na zapadni istrski obali čez Učko proti zapadu ter nato do Trnovskega gozda. Udeležitev te vmesne države bi pomenjala, da mora poleg 200.000 Slovanov živeti manjšina 40.000 Italijanov, kar bi imelo za posledico, da bi bila ta manjšina vedno zatirana. Proti temu načrtu se mora Italiji upreti.

Svojemu nasledniku v mirovni delegaciji sem mogel zapustiti to-le dedščino: londonski pakt je še vedno veljaven, so pa še druge rešitve, katere lahko sprejmemo, ali jih pa odklonimo, pot do pogajanj je torej odprta.

Italijanska dijuštva.

OPUSTOŠENJA IN ROPI V TRSTU.

LDU Trst, 15. julija. Današnji »Lavoratore« prinaša podrobnosti o opustošenjih, ki jih je italijanska druhal povzročila na imetju Jugoslovancev v Trstu. Vrednost Narodnega doma cení list na deset milijonov lir. Od ponosne, mogočne stavbe, ki stoji na največjem in najlepšem trgu tržaškega mesta in je imela pet nadstropij, je ostalo golo, očrnelo in razpokano zidovje. Stopnice, balkoni in streha — vse se je sesulo. Včeraj, 14. t. m. okrog 10. ure je padlo na cesto nekaj težkih kamnov, del obstrešnega paža; pokopali so pod seboj tri osebe, ki najbrže ne bodo okrevale. — Ugotovilo se je, da se je požar hkrati zanimal na treh krajih, na dveh mestih v prtiličju in v četrtem nadstropju. Razjarjena množica je ovirala požarno brambo, ki se pa tudi ni preveč požurila s svojim delom. Omejila se je zgolj na to, da se ogenj ne razširi na sosednja poslopja. Ni izključen,

skih še srednja morena. Ob svojem koncu, kjer se je ledenik tajal in spreminjal v reko ali potok, je odložil vse, kar je prinesel s seboj, nastala je sprednja melina. Zemljelovci trdijo, da je ledena doba trajala najmanj 200.000 let in da se je štirikrat ponovila.

Tudi s Kočne se je v ledeni dobi pomikal ledenik v dolino pod Kočno. Bil je 11 km dolg. Pravzaprav sta bila dva ledenika. Eden je prihajal z Ravenske, drugi z Makekove Kočne.

Podnožje in dolini pod Kočnoma domačini na kratko imenujejo »Pod Kočno«. N. pr. »Brkoveva Lenka gre po pesek Pod Kočno.« (Lenka je hodila z lesenim vozičkom po pesek, da so gospodinjice z njim »ribale« skafje, žetjarje, pškrce, ponovce itd.) Ali »Sekajo (les), spravljajo (seno) Pod Kočno«. Iz okoliščin se je dalo spoznati, da gre Lenka po pesek pod Makekovo Kočno in da sekajo in spravljajo pod Ravensko ali Rónsko Kočno.

Izraza: Gorenja in dolinja (Jezerka) Kotina, kakor jih rabijo v knjigah (n. pr. Seydl »Kamniške ali Savinjske Alpe«) in s čimer zaznamujejo dolini pod Kočno in Grintovcem, med domačini nista v rabi. Ljudstvo pravi: »Pod Mákovno Kočno«, »Pod Rónsko Kočno«. Ráven, Ravni, z Ravni, v Raven (pridevnik: rónski, človek: Ravnjaneč), pomeni župnijo Sv. Andreja, ki sega do Senkovega znamenja. Prebivalci župnije Sv. Ozbalta pa se imenujejo Spodenjci (pridevnik: spodenjski). Oboji skupaj pa so Jezerjani in ne Jezerci, kakor se časih sliši.

Pa vrnimo se zopet k ledeniku. To-

rej dva ledenika sta se v ledeni dobi valila v Jezerško dolino in sta zasula dolino obeh Kočen z gruščem (»šardrom«) in s kamenjem. Ravenski ledenik se je ob prihodu v jezerško dolino nakakal proti Skubru in se je pri Kazini zrušil s spodenjskim ledenikom. Odtod sta oba ledenika skupaj prodirala, na Spod. Jezerško do Podloga. Med potom sta odložila mnogo kamenja. Ledenik Gorenje (Ravenske) Kočne je tam, kjer se je zasukal proti Kazini, odložil mnogo kamenja. To je mični Vernikov holm ali Vernikov »kogel«, kakor ga imenujejo domačini, okrogli, s trato porasli grič z jablano na vrhu na Vernikovem travniku blizu Pošte.

Ko je minula ledena doba in so nastajali toplejši časi, se je ledenik topil in se umikal vedno bolj v višavo. Ledenik se je tajal, in ker je bil svet pri Skubru višji, voda ni mogla odteči. Nastalo je jezero. Ljudje so se naselili ob bregovih jezera na vznožju gora, voda je odtekala iz jezera skozi ožino pri Skubru. Stopil se je tudi ledenik Spodnje (Makekove) Kočne in odložil pri Kazini toliko kamenja, da se je voda tukaj znova zajezila. Tudi tukaj je voda preplavila dolino, jezero je segalo do Joža ali do Kazine. Šele, ko si je voda izkopala pot skozi grbljo spodenjskega ledenika, je jezero odteklo. Dolini je ostalo samo še ime in pa mehka ilovica, ki se je nabrala na dnu jezera. Kjer se je le-ta popolnoma osušila, je tako rodovitna, n. pr. okrog Sv. Andreja, kjer so sočni travniki in rodovitne njive. Kjer pa voda ni popolnoma odtekla, tam raste le kislá »vóč«. Te močvirnate travničke domačini imenujejo »luža«, slovenski Korošci onstran Jezerške Vrha bi jim pa rekli »blato«.

jejo »luža«, slovenski Korošci onstran Jezerške Vrha bi jim pa rekli »blato«.

Zgodovinar Valvazor poroča, da je bilo še za njegovega časa na Zg. Jezerškem trajno jezero. Kdaj je odteklo, ni znano. Sporočilo pravi samo, da je bilo svoj čas župnišče pri Skubru in da je pogorelo, ž njim vred pa tudi vsi stari zapiski. Domačini vedo povedati, da bi bil nekoč neki župnik skoro vtonil v dragi pri Skubru; moralo je biti še v tistem času, ko je še odtekalo jezero, ker zdaj pri Skubru ni take drage, da bi človek v normalnih razmerah mogel utoniti.

Ledenik izpod Makekove Kočne je pustil za sabo cele griče kamenja (»kogel« za Mlinarjem!). Makekova in Mlinarjeva hiša stojita na ledeniški groblji. Tudi grič, na katerem stoji nova cerkev Sv. Ozbalta, je ostanek ledenikove morene. Do tu sem je segal ledenik. Na svoji poti izpod Kočne je pustil vse polno grušča, kamenja in skal, in malo rodovitni z gozdom poraščeni svet na obeh straneh Jezeršice okrog Kazine, imenovan »Kamenje« (v Kamji!), je svoj čas mogoče sestavljal tisti del Kočne, ki se zdaj imenuje Zleb nad Čečico ali Povnova dolina. Tudi peščene malo rodovitne njive in travniki (takoimenovane »peskarce«) na Mlinarjevi kmetiji pričajo, da so to ostanki ledeniškega grušča, ki ga je prinesel ledenik s Kočne. Tudi veliko skalo sredi travnika pri Mlinarjevi Fužini ali skalo s sv. razpelom pri Jožu je prinesel ledenik na svojem hrbtu izpod Kočne. Ce-

* Primerjaj k tej razlagi Ukanco v Bohinju. — Pis.

(Dalje.)